

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I
S E R M O N U M
L I B E R I I.

S A T Y R A I.

SUNT quibus in Satyra videor nimis acer, et ultra
Legem tendere opus: sine nervis altera quidquid
Composui pars esse putat, fimilesque meorum
Mille die versus deduci posse. Trebati,
Quid faciam præscribe. Quiescas. Ne faciam, inquis,
Omnino versus? Aio. Peream male, si non
Optimum erat: verum nequeo dormire. Ter uncti
Transanto Tiberim, somno quibus est opus alto;
Irriguumque mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Cæsaris invicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. Cupidum, pater optime, vires
Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat vulnera Parthi.
Attamen et justum poteras et scribere fortem,
Scipiadam ut sapiens Lucilius. Haud mihi deero,

Cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
 Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem;
 Cui male si palperi, recalcitrat undique tutus.
 Quanto rectius hoc, quam tristi lædere versu
 Pantolabum scurram, Nomentanumque nepotem?
 Cum sibi quisque timet, quanquam est intactus, et odit.
 Quid faciam? Saltat Milonius, ut semel ictu
 Accessit fervor capiti, numerusque lucernis.
 Castor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
 Pugnis. Quot capitum vivunt, totidem studiorum
 Millia. Me pedibus delectat claudere verba
 Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
 Ille velut fidis arcana sodalibus olim
 Credebat libris; neque, si male cesserat, usquam
 Decurrens alio, neque si bene: quo fit ut omnis
 Votiva pateat veluti descripta tabella
 Vita fenis. Sequor hunc, Lucanus an Appulus, anceps:
 Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
 Missus ad hoc, pulsus (vetus est ut fama) Sabellis,
 Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis;
 Sive quod Appula gens, seu quod Lucania bellum
 Incuteret violenta. Sed hic stylus haud petet ultro
 Quemquam animantem, et me veluti custodiet ensis
 Vagina tectus; quem cur distringere coner,
 Tutus ab infestis latronibus? O Pater et Rex
 Jupiter, ut pereat posatum rubigine telum;
 Nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
 Qui me commorit (melius non tangere, clamo)

Flebit

Flebit, et insignis tota cantabitur Urbe.
 Cervius iratus leges minitatur et urnam;
 Canidia Albuci, quibus est inimica, venenum;
 Grande malum Turius, si quis se iudice certet.
 Ut, quo quisque valet, suspectos terreat; utque
 Imperet hoc Natura potens, sic collige mecum.
 Dente lupus, cornu taurus petit; unde, nisi intus
 Monstratum? Scævæ vivacem crede nepoti
 Matrem—Nil faciet sceleris pia dextera. Mirum!
 Utneque calce lupus quemquam, neque dente petit bos:
 Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
 Ne longum faciam; seu me tranquilla senectus
 Exspectat, seu Mors atris circumvolat alis;
 Dives, inops; Romæ, seu Fors ita jufferit, exful;
 Quisquis erit vitæ, scribam, color. O puer, ut sis
 Vitalis metuo; et majorum ne quis amicus
 Frigore te feriat. Quid? cum est Lucilius ausus
 Primus in hunc operis componere carmina morem,
 Detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora
 Cederet, introrsum turpis; num Lælius, aut qui
 Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
 Ingenio offensi? aut læso doluere Metello,
 Famosisque Lupo cooperto versibus? Atqui
 Primores populi arripuit populumque tributim;
 Scilicet uni æquus Virtuti atque ejus amicis.
 Quin, ubi se a vulgo et scena in secreta remorant
 Virtus Scipiadæ et mitis sapientia Læli;
 Nugari cum illo, et discincti ludere, donec
 Decoqueretur

Decoqueretur olus, soliti. Quidquid sum ego, quamvis
 Infra Lucili censum ingeniumque; tamen me
 Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
 Invidia; et fragili quærens illidere dentem,
 Offendet solido: nisi quid tu, docte Trebati,
 Dissentis. Equidem nihil hinc diffingere possum.
 Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti
 Incutiat tibi quid sanctarum inciticia legum:
 Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est
 Judiciumque. Esto, si quis mala: sed bona si quis
 Judice condiderit laudatur Cæsare? si quis
 Opprobriis dignum latraverit, integer ipse?
 Solventur rifu tabulæ: tu missus abibis.

S A T Y R A II.

QUÆ virtus et quanta, boni, sit vivere parvo,
 (Nec meus hic sermo est; sed quem præcepit Ofel-
 Rusticus, abnormis Sapiens, crassaque Minerva) lus,
 Discite; non inter lances mensasque nitentes,
 Cum stupet infans acies fulgoribus, et cum
 Acclinis falsis animus meliora recusat:
 Verum hic impransi mecum disquirite. Cur hoc?
 Dicam, si potero. Male verum examinat omnis
 Corruptus iudex. Leporem sectatus, equove
 Lassus ab indomito; vel si Romana fatigat
 Militia assuetum græcari; seu pila velox,
 Molliter austerum studio fallente laborem;

Seu

Seu te discus agit, pete cedentem aera disco:
 Cum labor extuderit fastidia; ficcus inanis
 Sperne cibum vilem; nisi Hymettia mella Falerno
 Ne biberis diluta. Foris est promus, et atrum
 Defendens pisces hiemat mare: cum sale panis
 Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas, aut
 Qui partum? Non in caro nidore voluptas
 Summa, sed in teipso est. Tu pulmentaria quære
 Sudando. Pinguem vitibus albumque nec ostrea,
 Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
 Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
 Hoc potius quam gallina tergere palatum,
 Corruptus vanis rerum; quia veneat auro
 Rara avis, et picta pandat spectacula cauda:
 Tanquam ad rem attineat quidquam. Num vesceris ista,
 Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
 Carne tamen quamvis distat nihil hac magis illa;
 Imparibus formis deceptum te patet. Esto:
 Unde datum sentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
 Captus hiet? pontesne inter jaclatus, an amnis
 Ostia sub Tusci? Laudas, insane, trilibrem
 Mullum; in singula quem minuas pulmenta necesse est.
 Ducit te species, video. Quo pertinet ergo
 Proceros odisse lupos? Quia scilicet illis
 Majorem Natura modum dedit, his breve pondus.
 [Jejunus raro stomachus vulgaria temnit.]
 Porrectum magno magnum spectare catino
 Vellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. At vos
 Præsentés

Præfentes, Auftri, coquite horum obsonia : quanquam
 Putet aper rhombusque recens, mala copia quando
 Ægrum sollicitat stomachum; cum rapula plenus
 Atque acidas mavult inulas. Necdum omnis abacta
 Pauperies epulis regum: nam vilibus ovis,
 Nigrisque est oleis hodie locus. Haud ita pridem
 Galloni præconis erat acipensere mensa
 Infamis. Quid? tum rhombos minus æquora alebant?
 Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
 Donec vos auctor docuit prætorius. Ergo
 Si quis nunc mergos suaves edixerit affos;
 Parebit pravi docilis Romana juvenus.
 Sordidus a tenui victu distabit, Ofello
 Judice. Nam frustra vitium vitaveris illud,
 Si te alio pravus detorferis. Avidienus,
 Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret,
 Quinquennes oleas est, et filvestria corna;
 Ac, nisi mutatum, parcat defundere vinum; et
 Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit
 Ille repotia, natales, aliofve dierum
 Festos albatu celebret) cornu ipse bilibri
 Caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
 Quali igitur victu sapiens utetur, et horum
 Utrum imitabitur? Hac urget lupus, hac canis, aiunt.
 Mundus erit, qua non offendat fordibus, atque
 In neutram partem cultus miser. Hic neque servis,
 Albuci senis exemplo, dum munia didit,
 Sævus erit; nec sic ut simplex Nævius, unctam
 Convivis

Convivis præbebit aquam: vitium hoc quoque magnum.
 Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque secum
 Afferat. In primis valeas bene: nam variæ res
 Ut noceant homini, credas, memor illius escæ
 Quæ simplex olim tibi federit. At simul assis
 Miscueris elixa, simul conchyliæ turdis;
 Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
 Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
 Cœna defurgat dubia? Quin corpus onustum
 Helternis vitiis animum quoque prægravat una,
 Atque affigit humo divinæ particulam auræ.
 Alter, ubi dicto citius curata fopori
 Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.
 Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam;
 Sive diem festum rediens advexerit annus,
 Seu recreare volet tenuatum corpus, ubique
 Accedent anni, et tractari mollius ætas
 Imbecilla volet: tibi quidnam accedet ad istam,
 Quam puer et validus præsumis, mollitiem? seu
 Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus.
 Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia nasus
 Illis nullus erat; sed, credo, hac mente, quod hospes
 Tardius adveniens vitiatum commodius, quam
 Integrum edax dominus consumeret. Hos utinam inter
 Heroas natum tellus me prima tulisset!
 Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
 Occupat humanam? Grandes rhombi, patinæque
 Grande ferunt una cum damno dedecus: adde
 G g Iratum

Iratum patrum, vicinos, te tibi iniquum,
 Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
 As, laquei pretium. Jure, inquis, Trahus istis
 Jurgatur verbis: ego vectigalia magna,
 Divitiasque habeo tribus amplas regibus. Ergo
 Quod superat non est melius quo infumere possis?
 Cur eget indignus quisquam, te divite? quare
 Templata ruunt antiqua Deum? cur, improbe, caræ
 Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
 Uni nimirum tibi recte semper erunt res?
 O magnus posthac inimicis risus! Uterne
 Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
 Pluribus affuerit mentem corpusque superbum;
 An qui contentus parvo metuensque futuri,
 In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
 Quo magis his credas; puer hunc ego parvus Ofellum
 Integris opibus novi non latius usum,
 Quam nunc accifis. Videas metato in agello,
 Cum pecore et gnatis, fortem mercede colonum,
 Non ego, narrantem, temere edi luce profesta
 Quidquam præter olus fumosæ cum pede pernæ.
 Ac mihi, seu longo post tempus venerat hospes,
 Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
 Vicinus; bene erat, non piscibus urbe petitis,
 Sed pullo atque hædo: tum pensilis uva secundas
 Et nux ornabat mensas, cum duplici ficu.
 Post hoc ludus erat culpa potare magistra:
 Ac venerata Ceres, ut culmo surgeret alto,

Explicuit

Explicuit vino contractæ feria frontis.
 Sæviant atque novos moveat Fortuna tumultus; [vos
 Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcus, aut
 O pueri, nituistis, ut huc novus incola venit?
 Nam propriæ telluris herum Natura neque illum,
 Nec me, nec quemquam statuit. Nos expulit ille:
 Illum aut nequities, aut vafri inscitia juris,
 Postremum expellet certe vivacior hæres.
 Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
 Dictus, erit nulli proprius; sed cedit in usum
 Nunc mihi, nunc alii. Quocirca vivite fortes,
 Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SIC raro scribis, ut toto non quater anno
 Membranam poscas, scriptorum quæque retexens,
 Iratus tibi, quod vini somnique benignus
 Nil dignum sermone canas: quid fiet? At ipsis
 Saturnalibus huc fugisti sobrius. Ergo
 Dic aliquid dignum promissis: incipe. Nil est.
 Culpantur frustra calami, immeritusque laborat
 Iratis natus paries Dis atque poetis.
 Atqui vultus erat multa ac præclara minantis,
 Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
 Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
 Eupolin Archilocho? comites educere tantos?
 Invidiam placare paras Virtute relicta?

G g 2

Contemnere

Contemnere miser. Vitanda est improba Siren
 Desidia; aut quidquid vita meliore parasti
 Ponendum æquo animo. Di te, Damasippe, Deæque
 Verum ob consilium donent tonsore. Sed unde
 Tam bene me nosti? Postquam omnis res mea Janum
 Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
 Excussus propriis. Olim nam quærere amabam,
 Quo vafer ille pedes lavisset Sisyphus ære;
 Quid sculptum infabre, quid fustum durius esset:
 Callidus huic figno ponebam millia centum:
 Hortos egregiasque domos mercarier unus
 Cum lucro noram: unde frequentia Mercuriale
 Imposuere mihi cognomen compita. Novi;
 Et miror morbi purgatum te illius. Atqui
 Emovit veterem mire novus, ut solet, in cor
 Trajecto lateris miseri capitivæ dolore:
 Ut lethargicus hic cum fit pugil, et medicum urget.
 Dum ne quid simile huic, esto ut libet. O bone, ne te
 Frustrere: infanis et tu, stultique prope omnes,
 Si quid stertinius veri crepat; unde ego mira
 Descripsi docilis præcepta hæc, tempore quo me
 Solatus iussit sapientem pascere barbam;
 Atque a Fabricio non tristem ponte reverti.
 Nam, male re gesta, cum vellem mittere operto
 Me capite in flumen, dexter stetit; et, Cave faxis
 Te quidquam indignum: pudor, inquit, te malus urget,
 Infanos qui inter vereare infanus haberi.
 Primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te

Solo;

Solo; nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
 Quem mala stultitia, et quemcunque inscitia veri
 Cæcum agit, infanum Chryssippi porticus et grex
 Autumat. Hæc populos, hæc magnos formula reges,
 Excepto sapiente, tenet. Nunc accipe quare
 Desipiant omnes, æque ac tu, qui tibi nomen
 Infano posuere. Velut silvis, ubi passim
 Palantes error certo de tramite pellit,
 Ille finistrorsum, hic dextrorsum abit; unus utrique
 Error, sed variis illudit partibus: hoc te
 Crede modo infanum; nihilo ut sapientior ille,
 Qui te deridet, caudam trahat. Est genus unum
 Stultitiæ nihilum metuenda timentis; ut ignes,
 Ut rupes fluviosque in campo obstare queratur:
 Alterum et huic varium, et nihilo sapientius, ignes
 Per medios fluviosque ruentis. Clamet amica
 Mater, honesta foror, cum cognatis pater, uxor:
 Hic fossa est ingens, hic rupes maxima; ferva:
 Non magis audierit, quam Fufius ebrius olim,
 Cum Ilionam edormit; Catienis mille ducentis,
 'Mater, te apello,' clamantibus. Huic ego vulgus
 Errori similem cunctum insanire docebo.
 Infanit veteres statuas Damasippus emendo:
 Integer est mentis Damasippi creditor? Esto:
 Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam;
 Tune infanus eris, si acceperis? an magis excors
 Rejecta præda, quam præsens Mercurius fert?
 Scribe decem a Nerio: non est fatis: adde Cicutæ

Nodosi

Nodosi tabulas, centum mille adde catenas :
 Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
 Cum rapies in jus malis ridentem alienis ;
 Fiet aper, modo avis, modo saxum, et, cum volet, arbor.
 Si male rem gerere infani est ; contra, bene fani ;
 Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
 Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
 Audire, atque togam jubeo componere, quisquis
 Ambitione mala, aut argenti pallet amore ;
 Quisquis luxuria, tristive superstitione,
 Aut alio mentis morbo calet ; huc propius me,
 Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
 Danda est ellebori multo pars maxima avaris :
 Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
 Hæredes Staberi summam incidere sepulcro ;
 Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
 Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arri,
 Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
 Seu recte, hoc volui ; ne sis patruus mihi. Credo
 Hoc Staberi prudentem animum vidisse— Quid ergo
 Sensit, cum summam patrimoni insculpere saxo
 Heredes voluit ? Quoad vixit, credidit ingens
 Pauperiem vitium, et cavit nihil acrius ; ut, si
 Forte minus locuples uno quadrante periret,
 Ipse videretur sibi nequior. Omnis enim res,
 Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchris
 Divitiis parent ; quas qui construxerit, ille
 Clarus erit, fortis, justus. Sapiensne ? Etiam, et Rex,
 Et

Et quidquid volet. Hoc, veluti virtute paratum,
 Speravit magnæ laudi fore. Quid simile isti
 Græcus Aristippus ? qui servos projicere aurum
 In media jussit Libya ; quia tardius irent
 Propter onus segnes. Uter est infanior horum ?
 Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.
 Si quis emat citharas, emtas comportet in unum,
 Nec studio citharæ, nec Musæ deditus ulli ;
 Si scalpra ac formas non futor ; nautica vela
 Averfus mercaturis ; delirus et amens
 Undique dicatur merito. Qui discrepat istis,
 Qui nummos aurumque recondit, nescius uti
 Compositis, metuensque velut contingere sacrum ?
 Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
 Porrectus vigilet longo cum fuste ; neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granum ;
 Ac potius foliis parcus vescatur amaris :
 Si, positus intus Chii veterisque Falerni
 Mille cadis (nihil est, tercentum millibus) acre
 Potet acetum : age, si et stramentis incubet unde-
 octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca ;
 Nimirum infanus paucis videatur : eo quod
 Maxima pars hominum morbo jaçtatur eodem.
 Filius, aut etiam hæc libertus ut ebibat hæres,
 Dis inimice senex, custodis ? Ne tibi desit :
 Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum,
 Ungere si caules oleo meliore, caputque
 Cœperis

Cœperis impexa fœdum porrigine? Quare,
 Si quidvis fatis est, perjuras, furrîpis, aufers
 Undique? Tun' fanus? Populum si cœdere faxis
 Incipias, fervosve tuo quos ære pararis;
 Infanum te omnes pueri, clamentque puellæ.
 Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
 Incolumicapite es? Quid enim? Neque tu hoc facis Argis,
 Nec ferro ut demens genitricem occidis Orestes.
 An tu reris eum occisa insanisse parente?
 Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
 In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
 Quin, ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes,
 Nil sane fecit, quod tu reprehendere possis:
 Non Pyladen ferro violare, aufusve sororem
 Electram: tantum maledicit utrique, vocando
 Hanc furiam, hunc aliud, jussit quod splendida bilis.
 Pauper Opimius argenti positi intus et auri,
 Qui Veientanum festis potare diebus
 Campana solitus trulla vappamque profestis,
 Quondam lethargo grandi est oppressus; ut hæres
 Jam circum loculos et claves lætus ovanque
 Curreret. Hunc medicus multum celer atque fidelis
 Excitat hoc pacto: mensam poni jubet, atque
 Effundi faccos nummorum, accedere plures
 Ad numerandum: hominem sic erigit. Addit et illud:
 Ni tua custodis, avidus jam hæc auferet hæres.
 Men' vivo? Ut vivas igitur, vigila: Hoc age. Quid vis?
 Deficient inopem venæ te, ni cibus atque

Ingens

Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
 Tu cessas? Agedum; fume hoc ptisanarium oryzæ.
 Quanti emtæ? Parvo. Quanti ergo? Octo assibus. Eheu!
 Quid refert morbo, an furtis, peream que rapinis?
 Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid avarus?
 Stultus et insanus. Quid? si quis non fit avarus;
 Continuo sanus? Minime. Cur, Stoice? Dicam.
 Non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
 Hic æger: recte est igitur, furgetque? Negabit:
 Quod latus, aut renes morbo tentantur acuto.
 Non est perjurus, neque fordidus: immolet æquis
 Hic porcum Laribus. Verum ambitiosus et audax:
 Naviget Anticyram. Quid enim differt, balatroni
 Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis?
 Servius Oppidius Canusi duo prædia, dives
 Antiquo censu, gnatis divisse duobus
 Fertur, et hoc moriens pueris dixisse vocatis
 Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nucisque
 Ferre sinu laxo, donare, et ludere vidi;
 Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem:
 Extimui, ne vos ageret vesania discors;
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
 Quare per Divos oratus uterque Penates,
 Tu cave ne minuas; tu ne majus facias id
 Quod fatis esse putat pater, et Natura coercet.
 Præterea, ne vos titillet gloria, jure-
 jurando obstringam ambo: uter ædilis fueritve
 Vestrum prætor, is intestabilis et facer esto.

H h

In

In cicere atque faba bona tu perdasque lupinis,
 Latus ut in circo spatiere, aut æneus ut stes;
 Nudus agris, nudus nummis, infane, paternis?
 Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
 Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
 Ne quis humasse velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
 Rex sum. Nil ultra quæro plebeius. Et æquam
 Rem imperito; ac si cui videor non justus, inulto
 Dicere, quæ sentit, permitto. Maxime Regum,
 Di tibi dent capta classem reducere Troja:
 Ergo consulere, et mox respondere licebit?
 Confule. Cur Ajax heros ab Achille secundus
 Putrescit, toties servatis clarus Achivis;
 Gaudeat ut populus Priami Priamusque inhumato,
 Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
 Mille ovium infanus morti dedit, inclytum Ulysssem
 Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
 Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide natam
 Ante aras, spargisque mola caput, improbe, falsa;
 Rectum animi servas? Quorsum? Infanus quid enim Ajax
 Fecit? Cum stravit ferro pecus; abstinuit vim
 Uxore et gnato, mala multa precatus Atridis:
 Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulysssem.
 Verum ego, ut hærentes adverfo litore naves
 Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
 Nempe tuo, furiose. Meo, sed non furiosus.
 Qui species alias veris, scelerisque, tumultu
 Permissas, capiet, commotus habebitur; atque
 Stultitiane

Stultitiane erret, nihilum distabit, an ira.
 Ajax, immeritos dum occidit, desipit, agnos:
 Cum prudens scelus ob titulos admittis inanes,
 Stas animo? et purum est, vitio tibi cum tumidum est cor?
 Si quis lectica nitidam gestare amet agnam;
 Huic vestem, ut gnatae, paret ancillas, paret aurum;
 Pusam, aut pusillam appellet, fortique marito
 Destinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus
 Prætor, et ad fanos abeat tutela propinquos.
 Quid? si quis gnatam pro muta devovet agna,
 Integer est animi? Ne dixeris. Ergo ubi prava
 Stultitia, hic summa est infania: qui sceleratus,
 Et furiosus erit: quem cepit vitrea fama,
 Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
 Nunc, age, luxuriam et Nomentanum arripe mecum:
 Vincet enim stultos ratio insanire nepotes.
 Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
 Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
 Unguentarius ac Tusci turba impia vici,
 Cum scurris fartor, cum Velabro omne macellum
 Mane domum veniant. Quid tum? Venere frequentes.
 Verba facit leno: Quidquid mihi, quidquid et horum
 Cuique domi est, id crede tuum; et vel nunc pete, vel
 Accipe quid contra juvenis responderit æquus: [cras.
 In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
 Cænem ego: tu pisces hiberno ex æquore verris:
 Segnis ego, indignus qui tantum possideam. Aufer:
 Sume tibi decies; tibi tantundem; tibi triplex,

Unde uxor media currit de nocte vocata.
 Filius Æsopi detractam ex aure Metellæ
 (Scilicet ut decies solidum absorberet) aceto
 Diluit insignem baccam: qui fanior, ac si
 Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
 Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
 Nequitia et nugis pravorum et amore gemellum,
 Luscinias soliti impenso prandere coemtas;
 Quorsum abeant? Sani? creta an carbone notandi?
 Ædificare casas, postello adjungere mures,
 Ludere par impar, equitare in arundine longa,
 Si quem delectet barbatum; amentia verset.
 Si puerilius his ratio esse evincet amare;
 Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, trimus
 Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
 Sollicitus plores: quæro, faciasne quod olim
 Mutatus Polemo? ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia? potus ut ille
 Dicitur ex collo furtim carpisse coronas,
 Postquam est impransi correptus voce magistri.
 Porrigis irato puero cum poma, recusat:
 Sume, catelle; negat: si non des, optat. Amator
 Exclusus qui distat? agit ubi secum, eat, an non,
 Quo rediturus erat non arcessitus; et hæret
 Invisis foribus: Ne nunc, cum me vocat ultro,
 Accedam? an potius mediter finire dolores?
 Exclusit, revocat: redeam? Non, si obsecret. Ecce
 Servus non paulo sapientior: O here, quæ res

Nec

Nec modum habet, neque consilium, ratione modoque
 Tractari non vult. In amore hæc sunt mala: bellum,
 Pax rursum. Hæc si quis tempestatibus prope ritu
 Mobilia, et cæca fluitantia forte, laboret
 Reddere certa sibi; nihilo plus explicet, ac si
 Infanire paret certa ratione modoque.
 Quid? cum Picenis excerpens femina pomis,
 Gaudes, si cameram percussisti forte; penes te es?
 Quid? cum balba feris annofo verba palato,
 Ædificante casas qui fanior? Adde cruorem
 Stultitiæ, atque ignem gladio scrutare. Modo, inquam,
 Hellade percussa, Marius cum præcipitat se,
 Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis
 Absolves hominem, et sceleris damnabis eundem,
 Ex more imponens cognata vocabula rebus?
 Libertinus erat, qui circum compita ficcus
 Lautis mane fenex manibus currebat, et, Unum,
 (Quid tam magnum? addens) unum me surpente morti,
 Dis etenim facile est, orabat; sanus utrisque
 Auribus atque oculis: mentem, nisi litigiosus,
 Exciperet dominus, cum venderet. Hoc quoque vulgus
 Chrysiippus ponit fœcunda in gente Meneni.
 Jupiter, ingentes qui das adimisque dolores,
 Mater ait pueri menses jam quinque cubantis,
 Frigida si puerum quartana reliquerit; illo
 Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
 In Tiberi stabit. Casus medicusve levarit
 Ægrum ex præcipiti; mater delira necabit

In

246 Q. HORATII FLACCI

In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
 Quone malo mentem concussa? Timore Deorum.
 Hæc mihi Stertinius, sapientum octavus, amico
 Arma dedit; posthac ne compellarer inultus.
 Dixerit insanum qui me, totidem audiet; atque
 Respicere ignoto discet pendentia tergo.
 Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris;
 Quam me stultitiam (quoniam non est genus unum)
 Infanire putas? ego nam videor mihi fanus.
 Quid? caput abscissum manibus cum portat Agave
 Gnati infelicis, sibi tum furiosa videtur?
 Stultum me fateor (liceat concedere veris)
 Atque etiam insanum: tantum hoc ediffere, quo me
 Ægrotare putes animi vitio. Accipe: primum
 Ædificas; hoc est, longos imitaris, ab imo
 Ad summum totus moduli bipedalis; et idem
 Corpore majorem rides Turbonis in armis
 Spiritum et incessum: qui ridiculus minus illo?
 An quodcunque facit Mæcenus, te quoque verum est,
 Tanto dissimilem, et tanto certare minorem?
 Absentis ranæ pullis vituli pede pressis,
 Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
 Bellua cognatos eliserit. Illa rogare,
 Quantane? num tandem, se inflans, sic magna fuisset?
 Major dimidio: Num tanto? Cum magis atque
 Se magis inflaret: Non, si te ruperis, inquit,
 Par eris. Hæc a te non multum abludit imago.
 Adde poemata nunc; hoc est, oleum adde camino;
 Quæ

SERMONUM LIB. II. 247

Quæ si quis fanus fecit, fanus facis et tu.
 Non dico horrendam rabiem. Jam define. Cultum
 Majorem censu. Teneas, Damasippe, tuis te.
 Mille puellarum, puerorum mille furores.
 O major tandem parcas insane minori.

SATYRA IV.

UNDE, et quo Catius? Non est mihi tempus aventi
 Ponere signa novis præceptis; qualia vincant
 Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.
 Peccatum fateor, cum te sic tempore lævo
 Interpellarim: sed des veniam bonus, oro.
 Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox;
 Sive est naturæ hoc, sive artis, mirus utroque.
 Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem;
 Utpote res tenues, tenui sermone peractas.
 Ede hominis nomen; simul an Romanus, an hospes.
 Ipsa memor præcepta canam: celabitur auctor.
 Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
 Ut fucci melioris, et ut magis alba rotundis,
 Ponere: namque marem cohibent callosa vitellum.
 Caule suburbano, qui ficcis crevit in agris,
 Dulcior: irriguo nihil est elutius horto.
 Si vespertinus subito te opprefferit hospes;
 Ne gallina malum responset dura palato,
 Doctus eris vivam misto mersare Falerno:
 Hoc teneram faciet. Pratenibus optima fungis
 Natura

Natura est: aliis male creditur. Ille salubres
 Ætates peraget, qui nigris prandia moris
 Finiet, ante gravem quæ legerit arbore solem.
 Aufidius forti miscebat mella Falerno,
 Mendose; quoniam vacuis committere venis
 Nil nisi lene decet. Leni præcordia mulso
 Prolueris melius. Si dura morabitur alvus;
 Mitulus, et viles pellent obstantia conchæ,
 Et lapathi brevis herba; sed albo non sine Coo.
 Lubrica nascentes implent conchylija lunæ.
 Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
 Murice Baiana melior Lucrina peloris;
 Ostrea Circæis, Miseno oriuntur echini;
 Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum.
 Nec sibi cœnarum quivis temere arroget artem,
 Non prius exacta tenui ratione saporum.
 Nec fatis est cara pisces averrere mensa,
 Ignarum quibus est jus aptius, et quibus assis
 Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
 UMBER, et iligna nutritus glande, rotundas
 Curvet aper lances carnem vitantis inertem:
 Nam Laurens malus est, ulvis et arundine pinguis.
 Vineæ summittit capreas non semper edules.
 Fecundi leporis sapiens sectabitur armos.
 Piscibus atque avibus quæ natura et foret ætas,
 Ante meum nulli patuit quæsitæ palatum.
 Sunt quorum ingenium nova tantum crustula promit.
 Nequaquam fatis in re una consumere curam:

Ut

Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboret;
 Quali perfundat pisces securus olivo.
 Massica si cœlo supponas vina fereno;
 Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura,
 Et decedet odor nervis inimicus: at illa
 Integrum perdunt lino vitiata saporem.
 Surrentina vafer qui miscet facie Falerna
 Vina, columbino limum bene colligit ovo;
 Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
 Tostis marcentem squillis recreabis et Afra
 Potorem cochlea: nam lactuca innatat acri
 Post vinum stomacho: perna magis, ac magis hillis
 Flagitat immorsus refici: quin omnia malit,
 Quæcunque immundis fervent allata popinis.
 Est operæ pretium duplicis pernoscere juris
 Naturam. Simplex e dulci constat olivo:
 Quod pingui miscere mero muriaque decebit,
 Non alia, quam qua Byzantia putuit orca.
 Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
 Corycioque croco sparsum stetit, insuper addes
 Pressa Venafranæ quod bacca remisit olivæ.
 Picenis cedunt pomis Tiburtia succo:
 Nam facie præstant. Venucula convenit ollis.
 Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
 Hanc ego cum malis, ego facem primus et alec,
 Primus et invenior piper album, cum sale nigro
 Incretum, puris circumposuisse catillis.
 Immane est vitium, dare millia terna macello,

I i

Angustoque

Angustoque vagos pisces urgere catino.
 Magna movent stomacho fastidia; seu puer unctis
 Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit;
 Sive gravis veteri crateræ limus adhæsit.
 Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
 Confistit sumtus? neglectis, flagitium ingens.
 Ten lapides varios lutulenta radere palma,
 Et Tyrias dare circum illota toralia vestes;
 Oblitum, quanto curam sumtumque minorem
 Hæc habeant, tanto reprimi justius illis,
 Quæ nisi divitibus nequeunt contingere mensis?
 Docte Cati, per amicitiam Divosque rogatus,
 Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
 Nam quamvis referas memori mihi pectore cuncta;
 Non tamen interpret tantundem juveris. Adde
 Vultum habitumque hominis; quem tu vidisse beatus
 Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
 Non mediocris inest, fontes ut adire remotos,
 Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

S A T Y R A V.

HOC quoque, Tiresia, præter narrata, petenti
 Responde: quibus amissas reparare queam res
 Artibus atque modis—quid rides? Jamne, dolose,
 Non satis est Ithacam revchi, patriosque Penates
 Aspicere? O nulli quidquam mentite, vides ut
 Nudus inopsque domum redeam, te vate: neque illic
 Aut

Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. Atqui
 Et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est.
 Quando pauperiem, missis ambagibus, horres;
 Accipe, qua ratione queas ditescere. Turdus,
 Sive aliud privum dabitur tibi; devolet illuc,
 Res ubi magna nitet, domino sene: dulcia poma,
 Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
 Ante Larem gustet venerabilior Lare dives.
 Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus
 Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
 Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
 Utne tegam spurco Damæ latus? Haud ita Trojæ
 Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
 Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare jubebo:
 Et quondam majora tuli. Tu protinus, unde
 Divitias ærisque ruam, dic, augur, acervos.
 Dixi equidem, et dico. Captes astutus ubique
 Testamenta fenum: neu, si vafer unus et alter
 Infidiatorem præroso fugerit hamo,
 Aut spem deponas, aut artem illusum omittas.
 Magna minorve foro si res certabitur olim;
 Vivet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
 Qui meliorem audax vocet in jus; illius esto
 Defensor: fama civem causaque priorem
 Sperne, domi si gnatus erit, fœcundave conjux.
 Quinte, puta, aut Publi, (gaudent prænomine molles
 Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
 Jus anceps novi; causas defendere possum.

Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te
 Contentum casta nuce pauperet. Hæc mea cura est,
 Ne quid tu perdas, neu sis jocus. Ire domum, atque
 Pelliculam curare jube. Fi cognitor ipse:
 Persta, atque obdura: seu rubra Canicula findet
 Infantes statuas; seu pingui tentus omafo
 Furius hibernas cana nive conspuet Alpes.
 Nonne vides (aliquis cubito stantem prope tangens
 Inquiet) ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
 Plures adnabunt thynni, et cetaria crescent.
 Si cui præterea validus male filius in re
 Præclara sublatus aletur; ne manifestum
 Cœlibis obsequium nudet te, leniter in spem
 Arrepe officiosus, ut et scribare secundus
 Hæres; et, si quis casus puerum egerit Orco,
 In vacuum venias. Perraro hæc alea fallit.
 Qui testamentum tradet tibi cunque legendum,
 Abnuere, et tabulas a te remove memento;
 Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
 Cera velit versu: solus, multifne cohæres
 Veloci percurrere oculo. Plerumque recoctus
 Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
 Captatorque dabit risus Nafica Corano.
 Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
 O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
 Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
 Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
 Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto

Demissum

Demissum genus Ænea, tellure marique
 Magnus erit; forti nubet procera Corano
 Filia Naficæ, metuentis reddere soldum.
 Tum gener hoc faciet: tabulas focero dabit, atque
 Ut legat orabit: multum Nafica negatas
 Accipiet tandem, et tacitus leget; invenietque
 Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
 Illud ad hæc jubeo: mulier si forte dolosa,
 Libertusve senem delirum temperet; illis
 Accedas focius: laudes, lauderis ut absens.
 Adjuvat hoc quoque: sed vincit longe prius ipsum
 Expugnare caput. Scribet mala carmina vecors?
 Laudato. Scortator erit? Cave te roget: ultro
 Penelopen facilis potiori trade. Putasne,
 Perduci poterit tam frugi, tamque pudica,
 Quam nequiere proci recto depellere cursu?
 Venit enim magnum donandi parca juvenus;
 Nec tantum veneris, quantum studiosa culinæ.
 Sic tibi Penelope frugi est: quæ si semel uno
 De sene gustarit, tecum partita lucellum;
 Ut canis, a corio nunquam absterrebitur uncto.
 Me sene, quod dicam, factum est. Anus improba Thebis
 Ex testamento sic est elata: cadaver
 Unctum oleo largo nudis humeris tulit hæres;
 Scilicet elabi si posset mortua: credo,
 Quod nimium institerat viventi. Cautus adito:
 Neu desis operæ, neve immoderatus abundes.
 Difficilem et morosum offendes garrulus; ultro

Non

Non etiam fileas. Davus sis comicus; atque
 Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
 Obsequio grassare: mone, si increbuit aura,
 Cautus uti velet carum caput: extrahe turba
 Oppositis humeris: aurem substringe loquaci.
 Importunus amat laudari? donec, ohe jam!
 Ad cœlum manibus sublatis dixerit, urge; et
 Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
 Cum te servitio longo curaque levarit;
 Et certum vigilans, Quartæ sit partis Ulyffes,
 Audieris, hæres: Ergo nunc Dama sodalis
 Nusquam est? Unde mihi tam fortem, tamque fidelem?
 Sparge subinde: et, si paulum potes, illacrymare. Est
 Gaudia prodentem vultum celare. Sepulcrum
 Permissum arbitrio sine fordibus exstrue: funus
 Egregie factum laudet vicinia. Si quis
 Forte cohæredum senior male tuffiet; huic tu
 Dic, ex parte tua, seu fundi, five domus sit
 Emtor, gaudentem nummo te addicere. Sed me
 Imperiosa trahit Proserpina. Vive, valeque.

S A T Y R A VI.

HOC erat in votis: modus agri non ita magnus,
 Hortus ubi, et tecto vicinus jugis aquæ fons,
 Et paulum silvæ super his foret. Auctius atque
 Di melius fecere. Bene est: nihil amplius oro,
 Maia nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis.
 Si neque majorem feci ratione mala rem;

Nec

Nec sum facturus vitio culpave minorem:
 Si veneror stultus nihil horum: O si angulus ille
 Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
 O si urnam argenti fors quæ mihi monstret! ut illi,
 Thesauro invento qui mercenarius agrum
 Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
 Hercule: si, quod adest, gratum juvat: hac prece te oro,
 Pingue pecus domino facias, et cætera, præter
 Ingenium; utque soles, custos mihi maximus adsis.
 Ergo ubi me in montes et in arcem ex Urbe removi,
 Quid prius illustrem Satyris Musaque pedestri?
 Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
 Autumnusque gravis, Libitinæ quæstus acerbæ.
 Matutine pater, seu Jane libentius audis,
 Unde homines operum primos vitæque labores
 Instituunt, (sic Dis placitum) tu carminis esto
 Principium. Romæ sponforem me rapis: Eia,
 Ne prior officio quisquam respondeat, urge;
 Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem
 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
 Postmodo, quod mi obfit, clare certumque locuto
 Luctandum in turba; facienda injuria tardis.
 Quid vis, insane, et quas res agis? improbus urguet
 Iratis precibus. Tu pulses omne quod obstat,
 Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
 Hoc juvat, et melli est; non mentiar. At simul atras
 Ventum est Esquilias; aliena negotia centum
 Per caput et circa saliunt latus. Ante secundam
 Roscius

Rofcius orabat fibi adefles ad Puteal cras.
 De re communi fcribæ magna atque nova te
 Orabant hodie meminiffes, Quinte, reverti.
 Imprimat his, cura, Mæcenas figna tabellis.
 Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit; et inftat.
 Septimus octavo propior jam fugerit annus,
 Ex quo Mæcenas me cœpit habere fuorum
 In numero; duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
 Vellet, iter faciens; et cui concredere nugas
 Hoc genus: Hora quota eft? Threx eft Gallina Syro par?
 Matutina parum cautos jam frigora mordent;
 Et quæ rimofa bene deponuntur in aure.
 Per totum hoc tempus fubjectior in diem et horam
 Invidiæ. Nofter ludos fpectaverit una,
 Luferit in campo, Fortunæ filius, omnes.
 Frigidus a Roftis manat per compita rumor;
 Quicumque obuius eft, me confulit: O bone (nam te
 Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
 Numquid de Dacis audifti? Nil equidem. Ut tu
 Semper eris derifor! At omnes Di exagitent me,
 Si quidquam. Quid? militibus promiffa Triquetra
 Prædia Cæfar, an eft Itala tellure daturus?
 Jurantem me fcire nihil miratur, ut unum
 Scilicet egregii mortalem altique filenti.
 Perditur hæc inter mifero lux, non fine votis:
 O rus, quando ego te afpiciam? quandoque licebit
 Nunc veterum libris, nunc fomno et inertibus horis,
 Ducere folicitæ jucunda oblivia vitæ?

O

O quando faba Pythagoræ cognata, fimulque
 Unctæ fatis pingui ponentur olufcula lardo?
 O noctes, cœnæque Deum! quibus ipfe meique
 Ante Larem proprium vefcor; vernæque procaces
 Libatis pafco dapibus. Prout cuique libido eft,
 Siccat inæquales calices conviva, folutus
 Legibus infanis: feu quis capit acria fortis
 Pocula; feu modicis uvefcit lætius. Ergo
 Sermo oritur, non de villis domibusve alienis,
 Nec male necne Lepos faltet; fed quod magis ad nos
 Pertinet, ac nescire malum eft, agitamur: utrumne
 Divitiis homines, an fint virtute beati;
 Quidve ad amicitias, ufus rectumne, trahat nos;
 Et quæ fit natura boni, fumumque quid ejus.
 Cervius hæc inter vicinus garrit aniles
 Ex re fabellas. Nam fi quis laudat Arelli
 Sollicitas ignarus opes; fic incipit: Olim
 Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
 Accepiffe cavo, veterem vetus hospes amicum;
 Afper, et attentus quæfitis; ut tamen arctum
 Solveret hofpitiis animum. Quid multa? neque ille
 Sepofiti ciceris, nec longæ invidit avenæ:
 Aridum et ore ferens acinum, femefaque lardi
 Frufta dedit, cupiens varia fastidia cœna
 Vincere tangentis male fingula dente superbo:
 Cum pater ipfe domus palea porrectus in horna
 Effet ador loliumque, dapis meliora relinquens.
 Tandem urbanus ad hunc: Quid te juvat, inquit, amice,

K k

Prærupti

Prærupti nemoris patientem vivere dorso?
 Vis tu homines urbemque feris præponere filvis?
 Carpe viam (mihi crede) comes: terrestria quando
 Mortales animas vivunt fortita, neque ulla est
 Aut magno aut parvo lethi fuga. Quo, bone, circa,
 Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:
 Vive memor, quam sis ævi brevis. Hæc ubi dicta
 Agrestem pepulere, domo levis exfilit: inde
 Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
 Mœnia nocturni subrepere. Jamque tenebat
 Nox medium cœli spatium, cum ponit uterque
 In locuplete domo vestigia; rubro ubi cocco
 Tincta super lectos canderet vestis eburnos;
 Multaque de magna superessent fercula cœna,
 Quæ procul exstructis inerant hesternæ canistris.
 Ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit
 Agrestem, veluti fuccinctus cursitat hospes,
 Continuatque dapes; necnon verniliter ipsis
 Fungitur officiis, prælibans omne quod affert.
 Ille cubans gaudet mutata forte, bonisque
 Rebus agit lætum convivam; cum subito ingens
 Valvarum strepitus lectis excussit utrumque.
 Currere per totum pavidi conclave; magisque
 Exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
 Personuit canibus. Tum rusticus, Haud mihi vita
 Est opus hac, ait, et valeas: me silva, cavusque
 Tutus ab infidiis tenui solabitur ervo.

SATYRA VII.

JAMDUDUM ausculto; et cupiens tibi dicere servus
 Pauca, reformido. Davusne? Ita Davus, amicum
 Mancipium domino, et frugi, quod fit satis; hoc est,
 Ut vitale putes. Age, libertate Decembri
 (Quando ita majores voluerunt) utere: narra.
 Pars hominum vitiis gaudet constanter, et urget
 Propositum: pars multa natat, modo recta capeffens,
 Interdum pravis obnoxia. Sæpe notatus
 Cum tribus annellis, modo læva Priscus inani,
 Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas;
 Ædibus ex magnis subito se conderet, unde
 Mundior exiret vix libertinus honeste;
 Jam mœchus Romæ, jam mallet doctus Athenis
 Vivere; Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
 Scurra Volanerius, postquam illi justa chiragra
 Contudit articulos, qui pro se tolleret atque
 Mitteret in phimum talos, mercede diurna
 Conductum pavit: quanto constantior idem
 In vitiis, tanto levius miser ac prior ille,
 Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
 Non dices hodie, quorsum hæc tam putida tendant,
 Furcifer? Ad te, inquam. Quo pacto, pessime? Laudas
 Fortunam ac mores antiquæ plebis; et idem,
 Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses:
 Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse;

Aut quia non firmus rectum defendis; et hæres,
 Nequicquam cœno cupiens evellere plantam.
 Romæ rus optas; absentem rusticus Urbem
 Tollis ad astra levis. Si nusquam es forte vocatus
 Ad cœnam, laudas securum olus; ac, velut usquam
 Vincus eas, ita te felicem dicis amasque,
 Quod nusquam tibi fit potandum. Jusserit ad se
 Mæcenas ferum sub lumina prima venire
 Convivam: Nemon' oleum fert ocius? ecquis
 Audit? cum magno blateras clamore, fugisque.
 Milvius et scurræ, tibi non referenda precati,
 Discedunt. Etenim fateor me, dixerit ille,
 Duci ventre levem: nasum nidore supinor:
 Imbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
 Tu, cum sis quod ego, et fortassis nequior, ultro
 Infectere, velut melior; verbisque decoris
 Obvolvas vitium? Quid, si me stultior ipse
 Quingentis emto drachmis deprenderis? Aufer
 Me vultu terrere; manum stomachumque teneto,
 Dum, quæ Crispini docuit me janitor, edo.
 Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
 Peccat uter nostrum cruce dignius? Acris ubi me
 Natura incendit; sub clara nuda lucerna
 Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ,
 Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum,
 Dimittit neque famosum, neque folicitum, ne
 Ditiore aut formæ melioris meiat eodem.
 Tu, cum projectis insignibus, annulo equestri,
 Romanoque

Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama
 Turpis, odoratum caput obscurante lacerna;
 Non es quod simulas? Metuens induceris, atque
 Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
 Quid refert, uri virgis ferroque necari
 Auctoratus eas; an turpi clausus in arca,
 Quo te demisit peccati conscia herilis,
 Contractum genibus tangas caput? Estne marito
 Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
 In corruptorem vel iustior. Illa tamen se
 Non habitu, mutatve loco, peccatve superne;
 Cum te formidet mulier, neque credat amanti.
 Ibis sub furcam prudens, dominoque furenti [mam.
 Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore fa-
 Evasti? credo metues, doctusque cavebis:
 Quæres quando iterum paveas, iterumque perire
 Possis. O toties servus! Quæ bellua ruptis,
 Cum semel effugit, reddit se prava catenis? [vasa
 Non sum mœchus, ais. Neque ego, hercule, fur, ubi
 Prætereo sapiens argentea. Tolle periculum,
 Jam vaga profiliet frænis natura remotis.
 Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque
 Tot tantisque minor? quem ter vindicta quaterque
 Imposita haud unquam misera formidine privet?
 Adde super, dictis quod non levius valeat: nam
 Sive vicarius est, qui servo paret, uti mos
 Vester ait, seu conservus; tibi quid sum ego? Nempe
 Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
 Duceris

Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
 Quisnam igitur liber? Sapiens; sibi qui imperiosus;
 Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula ter-
 Responfare cupidinibus, contemnere honores [rent;
 Fortis, et in seipso totus; teres atque rotundus,
 Externi ne quid valeat per leve morari;
 In quem manca ruit semper Fortuna. Potestne
 Ex his, ut proprium, quid noscere? Quinque talenta
 Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum
 Perfundit gelida: rursus vocat. Eripe turpi
 Colla jugo: Liber, liber sum, dic age. Non quis:
 Urget enim dominus mentem non lenis, et acres
 Subjectat lasso stimulos, versatque negantem.
 Vel cum Paufiaca torpes, insane, tabella;
 Qui peccas minus atque ego, cum Fulvi Rutubæque
 Aut Placideiani contento poplite miror
 Prælia, rubrica picta aut carbone, velut si
 Re vera pugnent, feriant, vitentque moventes
 Arma viri? Nequam et cessator Davus: at ipse
 Subtilis veterum iudex et callidus audis.
 Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
 Virtus atque animus cœnis responfat opimis.
 Obsequium ventris mihi perniciosius est cur?
 Tergo plector enim: qui tu impunitior illa,
 Quæ parvo fumi nequeunt, obsonia captas?
 Nempe inamarescunt epulæ sine fine petitiæ;
 Illusque pedes vitiosum ferre recusant
 Corpus. An hic peccat, sub noctem qui puer uvam
 Furtiva

Furtiva mutat strigili? qui prædia vendit,
 Nil servile gulæ parens habet? Adde, quod idem
 Non horam tecum esse potes, non otia recte
 Ponere; teque ipsum vitas fugitivus et erro,
 Jam vino quærens, jam somno fallere curam:
 Frustra: nam comes atra premit, sequiturque fugacem.
 Unde mihi lapidem? Quorsum est opus? Unde sagittas?
 Aut insanit homo, aut versus facit. Ocius hinc te
 Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

S A T Y R A VIII.

UT Nasidieni juvit te cœna beati?
 Nam mihi quærenti convivam dictus here illic
 De medio potare die. Sic, ut mihi nunquam
 In vita fuerit melius. Dic (si grave non est)
 Quæ prima iratum ventrem placaverit esca.
 In primis Lucanus aper; leni fuit Austro
 Captus, ut aiebat cœnæ pater; acria circum
 Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
 Pervellunt stomachum, fiser, alec, fæcula Coa.
 His ubi sublatis puer alte cinctus acernam
 Gausape purpureo mensam perterfit, et alter
 Sublegit quodcunque jaceret inutile, quodque
 Possset cœnantes offendere; ut Attica virgo
 Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
 Cæcuba vina ferens; Alcon, Chium maris expers.
 Hic herus: Albanum, Mæcenus, sive Falernum

Te

Te magis appofitis delectat; habemus utrumque:
 Divitias miseras. Sed queis cœnantibus una,
 Fundani, pulchre fuerit tibi, noſſe laboro.
 Summus ego, et prope me Viſcus Thurinus, et infra
 (Si memini) Varius; cum Servilio Balatrone
 Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras.
 Nomentanus erat ſuper ipſum; Porcius infra,
 Ridiculus totas ſemel abſorbere placentas.
 Nomentanus ad hoc, qui, ſi quid forte lateret,
 Indice monſtraret digito. Nam cætera turba,
 Nos, inquam, cœnamus aves, conchylia, piſces,
 Longe diſſimilem noto celantia ſuccum:
 Ut vel continuo patuit, cum paſſeris atque
 Inguſta mihi porrexerat ilia rhombi.
 Poſt hoc me docuit melimela rubere, minorem
 Ad lunam delecta. Quid hoc interſit, ab ipſo
 Audieris melius. Tum Vibidius Balatroni:
 Nos, niſi damnoſe bibimus, moriemur inulti:
 Et calices poſcit majores. Vertere pallor
 Tum parochi faciem, nil ſic metuentis ut acres
 Potores: vel quod maledicunt liberius; vel
 Fervida quod ſubtile exſurdant vina palatum.
 Invertunt Allifanis vinaria tota
 Vibidius Balatroque; ſecutis omnibus: imi
 Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.
 Affertur ſquillas inter muræna natantes [quit,
 In patina porrecta. Sub hoc herus: Hæc gravida, in-
 Capta eſt, deterior poſt partum carne futura.

His

His miſtum jus eſt oleo, quod prima Venafri
 Preſſit cella; garo de fuccis piſcis Iberi;
 Vino quinquenni, verum citra mare nato,
 Dum coquitur; cocto Chium ſic convenit, ut non
 Hoc magis ullum aliud; pipere albo, non ſine aceto,
 Quod Methymnæam vitio mutaverit uvam.
 Erucas virides, inulas ego primus amaras
 Monſtravi incoquere; illotos Curtillus echinos,
 Ut melius muria, quam teſta marina remittit.
 Interea ſuſpenſa graves aulæa ruinas
 In patinam fecere, trahentia pulveris atri
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 Nos majus veriti, poſtquam nihil eſſe pericli
 Senſimus, erigimur. Rufus poſito capite, ut ſi
 Filius immaturus obiſſet, flere. Quis eſſet
 Finis? ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
 Tolleret: Heu! Fortuna, quis eſt crudelior in nos
 Te Deus? Ut ſemper gaudes illudere rebus
 Humanis! Varius mappa compeſcere riſum
 Vix poterat. Balatro ſuſpendens omnia naſo,
 Hæc eſt conditio vivendi, aiebat: eoque
 Reſponſura tuo nunquam eſt par fama labori.
 Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
 Sollicitudine diſtrictum; ne panis aduſtus,
 Ne male conditum jus apponatur; ut omnes
 Præcincti recte pueri comtique miniſtrent?
 Adde hos præterea caſus: aulæa ruant ſi,
 Ut modo; ſi patinam pede lapſus frangat agaſo.

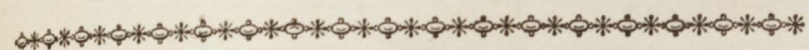
L 1

Sed

266 Q. HORATII FLACCI

Sed convivoris, uti ducis, ingenium res
Adversæ nudare solent, celare secundæ.
Nasidienus ad hæc: Tibi Di, quæcunque preceris,
Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque comis:
Et soleas poscit. Tum in lecto quoque videres
Stridere secreta divisos aure fufurros.
Nullos his mallet ludos spectasse: sed illa
Redde, age, quæ deinceps rifiisti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num fit quoque fracta lagena,
Quod sibi poscenti non dentur pocula; dumque
Ridetur fictis rerum, Balatrone secundo:
Nasidienne, redis mutatae frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. Deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis sparfi sale multo, non sine farre,
Pinguibus et ficis pastum jecur anseris albi,
Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos,
Quam si cum lumbis quis edit. Tum pectore adusto
Vidimus et merulas poni, et sine clune palumbes;
Suaves res, si non causas narraret earum, et
Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
Ut nihil omnino gustaremus, velut illis
Canidia afflasset pejor serpentibus Afris.

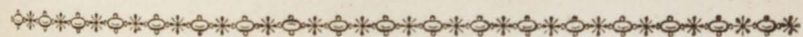
QUINTI

Q U I N T I
H O R A T I I F L A C C I

E P I S T O L A R U M

L I B R I D U O .

L 1 2